

Utbildningsinspektion i Bringstaskolan och Fröstuna skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1-6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Bringstaskolan och Fröstuna skola och besökt skolorna den 6 och 7 september 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga skolförfattningar. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets hemsida www.skolverket.se/Inspektion.

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen samt Bringstaskolan och Fröstuna skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Bringstaskolan och Fröstuna skola intervjuades personal, elever, föräldrar samt rektorn. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Bringtaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	11
Grundskola	63

Fröstuna skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	3
Grundskola	52

Bringtaskolan uppfördes 1982 och en större tillbyggnad gjordes 1996. Fröstuna skola byggdes på 1950-talet och en tillbyggnad stod klar 1995.

Utbildningen vid Bringtaskolan och Fröstuna skola omfattar förskoleklass samt grundskola årskurs 1–6. Bringtaskolan ligger i Harmånger och Fröstuna skola är förlagd till Jättendal båda i östra området i Nordanstigs kommun. På grund av skolornas ringa storlek är verksamheterna ibland uppdelad i åldershomogena grupper och ibland åldersheterogena grupper. Elevantalet på de båda skolorna är vikande. Den pedagogiska personalen på Bringtaskolan arbetar efter ett ämneslärarsystem. På Fröstuna skola är personalen indelad i två arbetslag. Det ena arbetslaget omfattar förskoleklassen och årskurs 1–3 och det andra arbetslaget årskurs 4–6.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolorna och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplanen och övriga skolförfattningar.

Som helhet erbjuder skolorna utbildning av god kvalitet. Eleverna utvecklas och når kunskaper i grundskolans ämnen enligt de nationella målen. Med vissa undantag är resultaten goda och undervisningen allsidig och varierad. Skolorna har en god uppföljning och utvärdering av elevernas utveckling mot läroplanens mål att sträva mot. Goda kunskapskvaliteter utvecklas inom området normer och värden och genomsyrar på ett positivt sätt skolornas verksamhet. Resurserna i form av personal och materiella förhållanden är goda eller mycket goda.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolorna inom följande områden:

- Elevernas resultat i engelska och matematik bör förbättras på båda skolorna.
- Skolorna bör skapa former för att utvärdera och följa upp elevernas resultat i samtliga kursplanämnen.
- Skolorna behöver utveckla arbetssätt och arbetsformer för att inkludera eleverna i lärandet för att på så vis förbättra elevernas inflytande över det egna lärandet. Skolorna bör också utveckla elevernas inflytande och delaktighet i verksamheten i stort.

- Handlingsprogrammen mot kränkande behandling bör utvecklas.
- Kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningarna bör förbättras.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brist snarast skall åtgärdas.

- Alla elever i behov av särskilt stöd får inte detta behov tillgodosett (4 kap. 1 § skollagen och 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2

Tabell. Resultat av de nationella proven i årskurs 5 vårterminen 2005.

Andel (%) och antal elever som uppnådde målen	Svenska	Engelska	Matematik
Bringstaskolan	79 (11 elever)	79 (11 elever)	50 (7 elever)
Fröstuna skola	93 (13 elever)	71 (10 elever)	43 (6 elever)

Bringstaskolan och Fröstuna skolas resultat från de nationella proven visar på generellt sett låga resultat. Undantaget är Fröstuna skolas goda resultat i svenska. Att bedöma resultaten för eleverna är svårt då det totala antalet elever är lågt, inspektörerna vill ändå påpeka att resultaten i matematik är oroväckande låga. Skolorna har analyserat resultaten och slutsatsen är att eleverna har missat ett och samma delprov i matematik. Eleverna har sedan detta uppdagades fått särskilt stöd och bristerna i matematik är enligt lärarna åtgärdade. Skolorna har under läsåret 2005/2006 inom östra området prioriterat arbetet med matematik.

Hur resultaten och måluppfyllelsen för eleverna i övriga ämnen ser ut är dock oklart eftersom ingen av skolorna har någon systematisk uppföljning i dessa ämnen. Resultaten för pojkar och flickor skiljer sig enligt lärarnas bedömning inte nämnvärt åt.

Skolornas arbete med resultaten från de nationella proven är bra. I detta avseende visar skolorna på ett systematiskt arbete med åtgärdsprogram och stöd för att förbättra elevernas resultat.

Eleverna på båda skolorna säger vid intervjutillfället att de i liten utsträckning informeras om målen. Lärarna berättar att de försöker delge eleverna målen då de planerar nya arbetsområden. Föräldrarna anser att kunskapsmålen sällan redovisas för dem och om så sker är det enbart i svenska, engelska och matematik. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa former så att elever och föräldrar kontinuerligt informeras om målen för utbildningen.

Barnen i de båda förskoleklasserna har sin verksamhet förlagd i och vid skolverksamheten. Samarbetet mellan förskoleklasserna och de lägre skolåren är omfattande och såvitt inspektörerna kunnat bedöma får eleverna i förskoleklasserna förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

Bringstaskolans och Fröstuna skolas elever visar på ett mycket bra resultat i förhållande till läroplanens strävansmål gällande normer och värden. Inspektionen visar att eleverna på ett tydligt sätt tar avstånd ifrån kränkningar. De visar i samtal att de har en god förmåga att förstå andra människors olikheter samt visar respekt för varandra och sin skolmiljö. Eleverna på båda skolorna upplever skolmiljön som trygg och detta bekräftas också av elevernas föräldrar. Inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet på skolorna fungerar väl och att skolorna uppnår ett gott resultat.

Skolorna är lärarstyrda och eleverna har till viss del svårt att formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och andra överväganden. Eleverna arbetar oftast enskilt, men arbete två och två eller i grupp förekommer också. Elevernas inflytande på undervisningen är begränsat och inskränker sig oftast till att eleverna får välja mellan uppgifter som lärarna har fastställt. Den systematiska uppföljning som görs på skolorna sker oftast genom dagliga samtal dels i klasserna dels individuellt med eleverna.

Inspektörerna bedömer att skolorna har en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas utveckling mot läroplanens mål att sträva mot kring kunskaper och normer och värden. Goda kvaliteter utvecklas inom normer och värden. Däremot bör båda skolorna öka elevernas inflytande på verksamheten och undervisningen så att eleverna med stigande ålder, successivt utvecklar ett allt större inflytande över sin utbildning.

Sammanfattning

Resultaten i svenska på de nationella proven våren 2005 på Fröstuna skola är bra. Övriga resultat bör dock förbättras på skolan. På Bringstaskolan bör resultaten på de nationella proven förbättras i alla tre ämnena. Skolorna bör arbeta för att förtydliga kunskapsmålen för undervisningen och elevernas lärande. Inspektörerna bedömer att skolorna har en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas utveckling mot läroplanens mål att sträva mot. Goda kvaliteter utvecklas inom normer och värden. Däremot bör båda skolorna öka elevernas inflytande på verksamheten och undervisningen.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbets sätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i läroplanen, Lpo 94, och i andra författningar för grundskolan. Inspektörerna bedömer att verksamheten fungerar väl inom de granskade områdena men vill särskilt ta upp följande.

Bringstaskolan och Fröstuna skolas arbete med normer och värden genomsyrar på ett positivt sätt skolornas verksamhet. Diskussion och samtal kring värdegrundsfrågor förs ständigt och det förebyggande arbetet är omfattande på båda skolorna. Bringstaskolan arbetar med ett projekt benämnt Livsviktigt. I korthet syftar projektet till att bättre rusta eleverna inför vuxenlivet genom att bland annat stärka deras självkänsla så att de till exempel får kraft att säga nej till det som inte känns rätt. Fröstuna skola arbetar i sin tur efter Friendsmodellen som

skapats av stiftelsen Friends som verkar ute i landets skolor och arbetar förebyggande mot mobbing och kränkande behandling. Både Bringstaskolan och Fröstuna skola har gemensamma regler om den vardagliga arbetsmiljön. Reglerna är utformade av lärarna men eleverna har deltagit och framfört åsikter om dess utformning.

Bringstaskolan och Fröstuna skola har klass- och elevråd för att underlätta skolans samverkan med eleverna. Eleverna på skolorna anser att elevrådet har en viktig funktion att fylla och de är stolta över att få delta där. Rektorn är med på dessa elevråd såsom ett vuxenstöd för eleverna.

Respektive skola har ett program mot kränkande behandling benämnt mobbningsplan. I dessa program redovisar skolorna hur det är tänkt att de skall handla i händelse av mobbing på skolorna. Även det förebyggande arbetet beskrivs. Inspektörerna bedömer dock att handlingsprogrammen mot kränkande behandling är bristfälliga då skolorna endast behandlar elev-elev relationen istället för alla relationer där kränkningar kan förekomma.

Skolorna har olika former för sin samverkan med elevernas föräldrar. På Bringstaskolan finns en grupp kallad Bringstagruppern. De träffas en gång per termin och samtalar kring allmängiltiga frågor på skolan. Bringstabladet är ett informationsutskick som kommer tre gånger per år från skolan till föräldrarna. Skolan har också ett föräldraråd där skolfrågor diskuteras. Föräldramöten och utvecklingssamtal hålls en gång per termin. På Fröstuna skola finns en föräldraförening som tillsammans med rektorn och lärarrepresentanter träffas en gång per termin. Skolan har också föräldramöten en gång per termin. Även information genom veckobrev förekommer. Inspektörerna bedömer att skolornas samverkan med elevernas föräldrar är av god kvalitet.

På Bringstaskolan arbetar lärarna ämnesvis. Detta betyder att lärarna har sina hemklassrum med den materiel de behöver för sin undervisning och eleverna förflyttar sig mellan de olika rummen. Schemat är flexibelt och förändras allt efter de behov elever och verksamhet har. Samlingar förekommer alltid i slutet på dagen. Alla har en "långsamling" måndag morgon och torsdag eftermiddag. Barnen samlas då i åldersheterogena grupper hos sin ansvarslärare där de alltså börjar och avslutar skoldagen. Elevernas möjlighet att påverka undervisningens innehåll och inriktning är begränsade. Eleverna uppger att deras inflytande sträcker sig till att påverka svårighetsgraden på de olika arbetsuppgifterna. Skolan har en modell för sitt arbete som de kallar för "Bringstamix". Detta arbete är planerat av lärarna och består i huvudsak av uppgifter där eleverna kan träna sig att socialt umgås och arbeta med varandra.

Fröstuna skola arbetar med en förskoleklass och årskurs 1–3. Många av lektionerna utför barnen och eleverna tillsammans, men till och från går förskoleklassen till ett eget rum där de kan leka och arbeta. Eleverna i årskurs 4–6 arbetar i två grupper i två rum bredvid varandra.

Gruppernas närhet till varandra gör att lärare och elever snabbt kan förändra grupsammansättningarna allt efter de behov som uppkommer. Lektionsbesöken på Fröstuna skola uppvisar många elever som enligt egen utsago "sitter av tiden". Inspektörerna ser lektioner styrda av lärare där lärarna är den aktiva och eleverna den passiva parten. Denna bedömning delas dock inte av skolans lärare och rektor.

Inspektörerna bedömer att eleverna på Bringstaskolan och Fröstuna skola bör få ett verkligt inflytande över sitt eget lärande och över undervisningen. Genom att inte i detalj reglera hur skolarbetet skall gå till lämnar staten ett stort friutrymme för dem som arbetar med lärandet. Om skolan inte ständigt omprövar undervisningens arbetsformer och arbetssätt, för att göra lärandet så intressant och framgångsrikt för eleverna som möjligt, är det ett exempel på ett underutnyttjande av friutrymmet. Inspektörerna bedömer därför att Fröstuna skola bör se över sin undervisning för att söka sig fram till de bästa arbetsformerna och arbetssätten och öka elevernas delaktighet för att få en högre måluppfyllelse.

Bringstaskolan och Fröstuna skola har tester och andra rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Stödet och dess utformning beslutas av rektor och ges av skolornas lärare. Stödet ges enskilt eller i grupp. Informationen till föräldrar är tydlig och föräldrar och elever känner delaktighet i detta arbete. Skolorna arbetar med tydliga åtgärdsprogram. Båda skolorna har gett extra stöd till de elever som ej nått målen på de nationella proven. På Fröstuna skola ges enligt lärarna dock enbart stöd i svenska, matematik och engelska. Inspektörerna bedömer därför att Fröstuna skola måste tillgodose alla elever i behov av särskilt stöd, oavsett ämne.

Regelbundna förberedda utvecklingssamtal genomförs en gång per termin på båda skolorna. På Bringstaskolan där man har ett ämneslärarsystem utför ansvarsläraren utvecklingssamtalen. Föräldrar och elever får information om elevens hela skolgång. Önskar föräldrarna träffa en annan lärare så arrangeras detta.

Skolorna har olika instrument för att utvärdera elevernas lärande. Exempel är lästester, diagnostiska prov och ”portfolio” vilken syftar på ett sätt att undervisa så att eleverna med hjälp av sina portföljer lär sig granska, reflektera över och utvärdera sitt eget arbete. Kommunens resursteam har en samlad specialkompetens som skolorna kan utnyttja. Brist på tydliga mål i de båda verksamheterna gör det ändå svårt att utvärdera elevernas kunskaper. Elever och föräldrar har svårt att riktigt tydligt få ett helhetsgrepp om elevernas kunskaper. Den utvärderingsform som fungerar väl på båda skolorna är den dagliga direktutvärdering inspektörerna såg lärarna göra tillsammans med sina elever i samband med lektioner.

Inspektörerna vill framhålla värdet av att skolorna lokalt tolkar och utvecklar de nationella kursplanemålen i alla ämnen så att det klargörs vilka kunskaper eleverna skall utveckla

Bringstaskolan och Fröstuna skola har i sina respektive arbetsplaner ett antal prioriterade områden som de skall arbeta med under innevarande läsår. Dessa områden har valts av rektorn och personalen. Prioriterade områden för Bringstaskolan är språklig medvetenhet, social träning, könsroller, arbetsmiljö och friskvård.

För Fröstuna skola är områdena elevernas trygghet, att lära sig utifrån sin egen förmåga och få stöd, elevernas språkbruk, portfolio och tala-läsa-skriva. Någon direkt koppling mellan elevernas resultat och de valda områdena är svårt att se. Bringstaskolans arbetsplan innehåller inte några mål vilket innebär att skolan saknar övergripande mål för sin verksamhet. Fröstuna skola har övergripande mål och en beskrivning av hur skolan skall arbeta för att uppnå dessa mål i sin arbetsplan.

I skolornas kvalitetsredovisningar beskrivs också prioriterade områden som till viss del överensstämmer med de nyss ovan nämnda. I kvalitetsredovisningen beskrivs områdena och vad som gjorts. Uttryckta mål och bedömning av måluppfyllelsen finns inte. Eftersom en bedömning av måluppfyllelsen saknas, finns inte heller någon redogörelse för vilka åtgärder skolorna avser att vidta vid bristande måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsarbetet i sin helhet och kvalitetsredovisningarna bör förbättras.

Bringstaskolan och Fröstuna skola leds av en rektor. Rektorn är utbildad förskollärare och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn har också deltagit i flera olika kurser i pedagogisk ledning. Rektorn är väl känd av alla på skolorna och uppfattas som skolornas pedagogiska ledare av såväl lärare som föräldrar. Rektorn styr skolan genom sin närvaro i verksamheterna och olika konferenser där hon träffar sin personal. Rektorn försöker att implementera gemensamma tankar genom en röd tråd på de båda skolorna. Rektorn leder skolornas elevvårdskonferenser. Inspektörerna bedömer att rektorn är väl förtrogen med den dagliga verksamheten och att denne överlag bedriver ett gott pedagogiskt ledarskap, men att det bör förbättras vad avser ledningen av skolans kvalitetsarbete.

Sammanfattning

Skolorna har en väl fungerande ledning och organisation för att genomföra, utveckla och administrera skolarbetet, men ledningen av skolans kvalitetsarbete bör förbättras. Värdegrundsarbetet på skolorna fungerar väl och skolorna uppnår ett gott resultat. Handlingsprogrammen mot kränkande behandling är dock bristfälliga och bör utvecklas. Fröstuna skola bör se över sin undervisning för att försöka hitta de bästa arbetsformerna och arbetssätten för att öka elevernas delaktighet och få en högre måluppfyllelse. Skolan måste också tillgodose stödet för alla elever som är i behov av särskilt stöd. Skolornas kvalitetsarbete och kvalitetsredovisningar bör förbättras.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som grundskolan skall erbjuda, information om utbildning; personal samt läromedel, pedagogiska materiel och utrustning. Bestämmelser finns i skollagen.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen inom ramen för elevens val och undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen.

På Bringstaskolan och Fröstuna skola har eleverna flera olika möjligheter till detta inom de ämnen som läses i skolan. Skolorna och rektorn har också kontroll över att eleverna får den undervisningstid de enligt författningarna har rätt till.

Bringstaskolan och Fröstuna skola har under innevarande år sju respektive sex medarbetare. Båda skolorna har varsin fritidspedagog. Nästan all personal har en pedagogisk utbildning avsedd för den undervisning de bedriver. Båda skolorna har varsin lärare, om ej med fullständig specialkompetens, anställd för

specialundervisningen. Dessa lärare har tillsammans med övriga lärare på skolorna ansvar för elever i behov av särskilt stöd.

Bringstaskolans strategi för att säkra en framtida rekrytering av lärare är att ta emot och utbilda lärarstudenter med en förhoppning att kandidaterna återvänder till skolan efter avslutad lärarutbildning. På Fröstuna skola uttryckte personalen ett önskemål om att få slippa lärarstudenter då de såg detta som en ytterligare arbetsbelastning.

Skolorna erbjuder all personal någon form av kompetensutveckling. Enligt rektorn går rektorn och den anställde på båda skolorna igenom vilken kompetensutveckling som erhållits, önskas och behövs för att verksamheten skall uppnå en högre målpuppfyllelse. Detta sker på medarbetarsamtalen.

Under läsåret 2005/2006 har skolorna i östra området prioriterat arbetet med matematik. Detta arbete inleddes med kompetensutvecklingsdagar för all personal från förskolan till och med årskurs 9. I utbildningen ingår litteraturläsning, dialog mellan de olika grupperna, arbete med barn/elever och slutligen en återkoppling i olika grupperingar.

Inspektörerna bedömer att eleverna får den garanterade undervisningstid de enligt författningarna har rätt till. Skolorna har i hög grad utbildad personal som får relevant kompetensutveckling. Inspektörerna skulle dock gärna se en tydligare koppling mellan kompetensutveckling, skolornas kvalitetsredovisning, mål och resultat.

Sammanfattning

Verksamheterna på Bringstaskolan och Fröstuna skola har goda förutsättningar i fråga om tillgång till lärare med utbildning för den aktuella undervisningen. De materiella förutsättningarna är också goda på de båda skolorna. Inspektörerna bedömer att skolorna tillgodoser elevernas rätt till undervisning.

Datum	Ort
2006-01-12	Stockholm

Tommy Bucht
Lotta Hedén